

## מועדים התשע"ט - עץ התמר

### Festivals 2019 - the Date Palm

אלול התשע"ח ■ 8/2018 ■ 1054



### כפות תמר וסיבים

במקורות היהדות יש שמות שונים לעלי התמר, דוגמת "כפות תמרים" (ויקרא כג, מ), "עלי תמרים" (נחמיה ח, טו) ו-"חריות" (בראשית רבה מא, א). המדרש מדגיש את השימוש בעלי התמר כסכך לסוכות, שבהן נצטוו בני ישראל לשבת במהלך ימי החג.

בבסיס העלה מצמיח עץ התמר סיבים חזקים, שבהם נהגו לקלוע חבלים. מחבלים אלו היה ניתן להכין חפצים שונים דוגמת סלים או מחצלות. בתלמוד (יבמות קב, ב) מוזכר "סנדל של סיב", ובהתאם לכך שולב בשובל הבול איור של סנדל עשוי סיבי דקל, התקופה הרומית, דורה אירופוס, סוריה.

### קורה וסנסינים

גזעים כרותים של עץ התמר סיפקו בעבר חומר מתאים לבניית בתים וסוכות. הגזעים השלמים שימשו כעמודים, והקורות המעובדות היו התשתית לקירוי המבנה. את הסנסינים - השרביטים הדקים שעליהם צומחים פירות התמר - נהגו לקלוע שתי-וערב וליצור מהם כברות (מסננות) למיין גרגירי תבואה. הכברה שבשובל היא מן התקופה הישראלית (המאה ה-8 לפנה"ס), והיא התגלתה בחפירות ארכאולוגיות שנערכו באתר כונתילת עג'רוד שבסיני. תצלום: גרגורי ויניצקי, באדיבות מוזאון ארץ ישראל.

עץ התמר היה בימי קדם אחד המשאבים החיוניים לקיומם של תושבי ארץ ישראל, והפך לסמל של ברכה ושגשוג. היהודים ראו בתמר עץ מושלם, ואיחלו לעצמם כי תתקיים בהם הברכה "צִדִיק כְּתֶמֶר יִפְרָח" (תהלים צב, יג).

המדרש מבקש להסביר את היחס המועדף שלו זכה התמר, ומפרט את תכונותיו הטובות של העץ: "מה תמרה זו - אין בה פסולת, אלא תמריה לאכילה ולולביה להלל, חריות לסכך, סיבים לחבלים, סנסינים לכברה, שפעת קורות להקרות בהם את הבית - כך הם ישראל אין בהם פסולת" (בראשית רבה מא, א).

שלושה מבין התוצרים המוזכרים במדרש - אלו הקושרים את התמר אל חג הסוכות - מופיעים בבולי הסדרה, ושלושת התוצרים האחרים שולבו בשבלים.

### לולב ותמר

ביום הראשון של חג הסוכות נצטוו בני ישראל במצוות ארבעת המינים: "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֶנְף עֵץ עֵבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל" (ויקרא כג, מ). המסורת זיהתה חד-משמעית את המונח "כפות תמרים" עם הלולב הצומח בראש התמר, ועליו מברכים בעת קיום מצוות ארבעת המינים "על נטילת לולב". בתלמוד (סוכה לז, ב) מבואר כי הברכה היא דווקא על הלולב, משום שהוא המין הגבוה והבולט מבין הארבעה. המדרש (ויקרא רבה ל, יב) ממשיך את ארבעת המינים לקבוצות שונות בעם ישראל, ומציין לגבי הלולב כי "יש בו טעם ואין בו ריח". "הטעם" מתייחס, כמובן, לטעמם המתוק של פירות התמר, שאותם ניתן לאכול כפי שהם או להפיק מהם שלל מוצרים נלווים. מקובל לזהות את הדבש שברשימת שבעת המינים המופיעים במקרא (דברים ח, ז-ח) עם הדבש המופק מפירות התמר.

## Festivals 2019 - the Date Palm

In ancient times, the Date Palm tree was a vital resource for the inhabitants of Eretz Israel and it became a symbol of success and prosperity. The Jews considered the date palm to be the perfect tree and wished for themselves that "the righteous bloom like a date palm" (Psalms 92:13).

The Talmudic midrash in Rabbah Genesis 41:1 explains the preferential status of the date palm tree and details the tree's good qualities: "As no part of the palm has any waste – the dates being eaten, the branches used for Hallel, the twigs for covering, the bast for ropes, the leaves for besoms and the planed boards for ceiling rooms – so are there none worthless in Israel".

The three products mentioned in the midrash that tie the date palm to the Sukkot festival are featured on the stamps in this series, and the other three products appear on the stamp tabs.

### Lulav and Dates

On the first day of the Sukkot festival the Israelites were commanded to take the four species, as stated in Leviticus 23:40 – "On the first day you shall take the product of the citron trees, branches of palm trees, boughs of leafy trees and willows of the brook". Tradition has conclusively identified the term "branches of palm trees" as the lulav (frond) that grows at the top of the date palm tree. The four species mitzvah includes blessing the lulav and the Talmud explains (Sukka 27:2) that one specifically blesses the lulav because it is the highest and most prominent of the four species.

The Rabbah Leviticus midrash 20:12 equates the four species to different groups within the Jewish people and notes with regard to the palm frond that "it has flavor but no scent". The "flavor" refers of course to the sweet taste of the date fruit, which can be eaten as is or made into various other products. It is customary to identify the honey that appears in the list of the seven species in Deuteronomy 8:7-8 as honey that is derived from the date fruit.

חוממת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION



### Palm Fronds and Fibers

The leaves of the Date Palm were called by various names in different biblical sources. For example: "palm branches" (Leviticus 23:40) and "palms" (Nehemiah 8:15).

The midrash in Rabbah Genesis emphasizes the use of palm branches as covering for the huts (sukkot) in which the Israelites were commanded to dwell during the days of the Sukkot festival.

Strong fibers that were woven into rope grow in the base of the palm fronds. These ropes were used to make baskets, mats, etc. Talmud tractate Yevamot (102:72) mentions a "fiber sandal" and so the stamp tab features an illustration of a sandal woven from palm fibers, Roman period, Dura-Europos, Syria.

### Roofed with Palm Frond Bases

The trunks of felled date palm trees provided material for building houses and huts. The whole trunks served as pillars and the worked beams were used as the base for the ceiling.

The palm frond bases, which are the thin stems where the date fruit grows, were woven to create sieves for sorting grains. The sieve shown on the stamp tab is from the Israelite Period (8th century BCE) and was discovered in archeological excavations conducted at the Kuntillet Ajrud site in the Sinai Desert.

Photo by Gregory Vinitzky, courtesy of Eretz Israel Museum.

השירות הבולאי - טל: 076-8873933  
שדרת ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101  
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933  
Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12  
www.israelpost.co.il \* e-mail: philserv@postil.com

הנפקה:	אוגוסט 2018 August 2018	Issue:
מידת הבולים (מ"מ):	ג 40 / ר 30 H 40 / W 30	Stamps Size (mm):
לוחות:	1093, 1094, 1095	Plates:
בולים בגיליון:	15	Stamps per Sheet:
שבליים בגיליון:	5	Tabs per Sheet:
שיטת הדפסה:	אופסט Offset	Method of printing:
סימון אבטחה:	מיקרוטקסט Microtext	Security mark:
דפוס:	Cartor Security Printing, France	Printer: